

ПРОФІЛАКТИКА КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Хомишин І.Ю.

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри
адміністративного та інформаційного права
Навчально-наукового Інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»,*

Державне управління та місцеве самоврядування вважаються основним об'єктом корупційних посягань в нашій державі. Хоча корупція – діяння, що саме по собі є корисливим, однак, на жаль, роз'їдає воно насамперед державний апарат, покликаний служити суспільству і його громадянам. Роль держави у регулюванні суспільних відносин не можна недооцінювати, а тому підміна мотивації публічних службовців із суспільно-корисної на корисливу може загрожувати серйозними наслідками і для суспільства, і для держави.

Тема корупції є однією з найгостріших проблем сучасного українського суспільства. Водночас це соціальне явище має свою давню історію і, як свідчить досвід, жодній із держав досі не вдалося її побороти [1, с. 3-8].

Корупція, особливо в умовах поглиблення соціально-політичної та фінансово-економічної кризи в державі, є серйозною загрозою національної безпеки України. Вона стала одним із негативних чинників, що істотно впливає як на ефективність національної системи державного управління, так і функціонування органів державної влади. Корупція підриває стабільність країни й систему правопорядку, захищеність прав, свобод і законних інтересів громадян.

Поширення та суспільна небезпека корупції відчутно зростає в період значних соціальних потрясінь, веде до ігнорування законності, залежності громадян від свавілля чиновників.

Сьогодні в нашій державі дуже гостро відчувається проблема корупції і розв'язати її можливо лише реалізувавши цілий комплекс антикорупційних заходів, які повинні спрямовуватися не лише на викорінення корупції як явища, а й запобігання умовам, що прямо та опосередковано сприяють її виникненню [2, с. 5].

Як впливає з положень Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» [3, с. 9], власне протидія включає в себе три базові елементи: профілактику корупції, боротьбу з корупційними правопорушеннями, ліквідацію наслідків корупційних дій.

За своїм змістом профілактика є не що інше, як сукупність заходів попереджувального впливу, мета яких полягає у недопущенні появи нових форм корупції. Важливу роль відіграє і попередження формування сукупності причин і умов, що сприяють розвитку цього явища.

Як зазначають дослідники, профілактика правопорушень взагалі займає особливе місце в системі заходів боротьби зі злочинністю. Розуміння профілактики корупції, пропоноване в законодавстві, засновано на вузькому, криміналізованому підході до феномену корупції, як профілактика корупційних злочинів.

Ефективна протидія корупції потребує участі в цій боротьбі і державної влади, й інститутів громадянського суспільства.

Діяльність державних органів влади повинна бути спрямована на:

- створення законодавства про боротьбу з корупцією, тобто пакету антикорупційних законодавчих актів. Такі акти мають бути розроблені з урахуванням вітчизняного і кращого зарубіжного досвіду спеціалістами, обізнаними як з проблемами корупції, так і шляхами її подолання. Проекти законів мають бути узгоджені з компетентними державними органами. Наявність такого законодавства є правовою передумовою для ефективної боротьби з корупцією. Водночас, слід пам'ятати, що закони, які розробляються владою без залучення кваліфікованих фахівців з громадянського суспільства, можуть мати істотні прогалини і при реалізації зазнати невдачі;
- ефективну реалізацію законодавства про боротьбу з корупцією. Слід усвідомлювати, що яким би не було досконалим законодавство про боротьбу з корупцією, воно залишиться малоефективним, якщо не буде, по-перше, зацікавленості держави і суспільства в його реалізації, а, по-друге, наявності компетентних співробітників правоохоронних органів, здатних належним чином його використовувати в боротьбі з цим явищем;

- формування політичної волі у керівництва держави щодо боротьби з проявами корупції усюди, в тому числі у власних лавах. При цьому слід усвідомлювати, що нова влада, яка прагне до боротьби з корупцією, може стикнутися з протидією своїм заходам з боку успадкованого нею скорумпованого бюрократичного апарату, що заважатиме змінам;
- розробку всеохоплюючих державних програм боротьби з корупцією, які б передбачали не декларативні положення, а конкретну систему дієвих заходів. Слід мати на увазі, що, по-перше, реформи, яким бракує конкретного і реалістичного характеру, а отже не дають швидких результатів, швидко втрачають підтримку в суспільстві. По-друге, антикорупційні заходи, які не розповсюджуються на посадових осіб, а лише обмежуються «дрібними» службовцями, сприймаються як неефективні та несправедливі, такі, що мають показовий характер, а отже втрачають ефективність;
- спрощення доступу до судів для задоволення скарг; гарантування об'єктивного судового розгляду;
- розробку системи заходів, спрямованих на профілактику корупції.
- встановлення такого рівня заробітної плати, за наявності якої державним чиновникам було б економічно і соціально не вигідно бути корупціонерами. В сучасних умовах чинна система оплати праці не дозволяє державним службовцям прожити на заробітну плату, а отже опосередковано створює сприятливі умови для існування і розвитку корупції;
- встановлення процедур оскарження дій керівників з метою захисту тих, хто скаржиться;
- реальна співпраця із зарубіжними державами щодо протидії корупції.

Діяльність інститутів громадянського суспільства повинна бути спрямована передусім на інформування громадськості щодо корупції і стану боротьби з нею в державі. Засоби масової інформації повинні сприяти усвідомленню громадськістю:

- шкоди від корупції;

- обов'язку скаржитися на корумпованих чиновників;
- реально існуючого рівня корупції.

Реалізація цих завдань в свою чергу передбачає:

- наявність демократичного законодавства про свободу інформації;
- заборона цензури;
- закони, які передбачають відповідальність за наклеп і образу, не повинні використовуватися проти преси;
- мінімізація тиску держави на незалежні ЗМІ;
- реєстрація організацій має бути простою і недорогою

Отже підсумовуючи варто зазначити, що нині як ніколи набуло актуальності питання профілактики корупції, виявлення та припинення корупційних правопорушень в органах державної влади та місцевого самоврядування. Вирішення питання створення дієвої системи профілактики дозволить створити умови для належного виконання державними службовцями свого основного обов'язку – служіння народу у чіткій площині дотримання закону.

1. Андрійко О.Ф. Правові засоби протидії корупції / О.Ф. Андрійко // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 4. – С. 3–8.

2. Клімова С. М. Організація запобігання та протидії корупції в Україні: [навч. посібник] / С. М. Клімова, Т.В. Ковальова. Х. : ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 180 с.

3. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 15.06.2011 р. № 107 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 44.